רישא בעל גמל חייב וכו'. תע"ג דמעיקרא נמי הוי טעמא דרישא וסיפא הכי אלא דמעיקרא היה הטעם פשוט יותר למאן דאמר אשו משום חצי דמתחייב בעל הגמל על תחלת הדלקת הפשתן ואע"פ שהאש הולכת מעצמה ע"י רוח מצויה אבל למ"ד משום ממונו דלא מחייב אלא על שמכשכת הבירה וזה לא פשע כ"כ שלא ראה הדליקה עד שעמדה סמוך לבירה ואז לא היה יכול לסלקה לפי שעמדה להטיל מימיה ולכך הולרך לפרש דאפ"ה חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטעיניה דהוה ליה לאפוקי אדעתיה כשיכנס פשתנו לתוך החנות ותדליק בכר ותעמוד להטיל מימיה לא יוכל לסלקה משם: **והיה** גדי כפות לו. תימה דליתני ברישא גדי ועבד סמוך וכשיפא גדי ועבד כפות דהוי רבותא טפי ופי' רש"ס דגדי נמי היה לו לברוח וריש"א דקתני גדי כפות ועבד סמוך דוקא בכה"ג חייב וכשיפא גדי סמוך ועבד כפות לו פי' לו עבד כפות לו וה"פ גדי סמוך לו ועבד כמו שאמר בריש"א שהיה סמוך לו פטור אע"ג דלא קס ליה בדרבה מיניה משום דהיה לו לברוח ועבד כפות לו וגדי כמו כן כפות כמו שאמר בריש"א פטור אע"ג דלא היה לו לברוח דקיס ליה בדרבה מיניה והאות דסוף פירקין (ל' כז.) עבדו כגופו שורו כממונו איירי בעבד ושור כפות והבעלים עומדים אצלם וכשהגיע הגחלת על לב עבדו פטור שמתשב בלבו שהאדון יסירנה ולא יסמוך אתשלומין לחבל כשהגיע על לב שורו אינו חושש האדון להסירה לפי שישלם לו דמי שורו ור"ת מפרש דאילטריך גדי כפות דחייב אע"ג דפטרינן טמון בתש דדרשינן מה קמה בגלוי אף כל בגלוי וס"ד דכל דבר דלאו אורחיה הכי לאו כעין קמה הוא ופטור וגדי אין דרכו להיות כפות וס"ד למפטריה וקמ"ל השתא בריש"א דאפ"ה חייב וסיפא קמ"ל דאע"ג דסמוך הוא דהוי כי אורחיה פטור לכך תניא ההיא דטמון דר' יהודה ורבנן ובחר בך בבא דגדי כפות קתני ומודים חכמים לר' יהודה במדליק הבירה שמשלם כל מה שבתוכה שכן דרך בני אדם להניח בבתים והפסיק התנא בהאי בבא כדפריטים לאתמוטינן דאע"ג דלאו אורחיה בגדי להיות כפות חייב ואפילו למ"ד אשו חצי דלא שייך בדידיה למפטר טמון מ"מ אלטריך לאתמוטינן דחייב היכא דכלו לו חצי לאחר שריפת העבד ואע"ג דשריפת העבד מחמת חצי ושריפת גדי מחמת ממונו ר"ל דכי היכי דהתם משלם קנס ה"נ משלם דמי הגדי הא לא גמרינן ממון מקנס וגר' לר"י דהכי פריך ה"נ דלא מחייב בממון שהזיק עם הריגת העבד והא בדבר שממונו עושה לא שייך קס ליה בדרבה מיניה: **בגדי** דחד ועבדא דחד. וכן נמי אמר רבא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ושיבר הכלים בין של גרדף בין של כל אדם פטור וקשה דבפ"ק דסנהדרין (דף י. ושם) אמר ממון לזה חייב ותירץ הר"ר יצחק בר מרדכי דכל רודף אחר חבירו חשיב מיתה ותשלומין לאחד משום דמחייב מיתה לכל אדם דהכל חייבין להורגו להליל הגרדף ור"ת מפרש דבכל מקום מיתה לזה ותשלומין לזה פטור לבד מעדים זוממין דבעינן שיתקיים כאחד זמם בכל אחד ואע"ג דבעדים זוממין נמי כשהוא מיתה ותשלומין לאחד פטור התם משום דבהוא גברא מתקיים כאחד זמם והביא ראיה דגמרינן (כתובות דף לה:) שאין מיתה ותשלומין מצא יהיה אסון עכשו יעכשו הא אם יהיה אסון לא יעכשו והתם מיתה לאשה ותשלומין לבעל ומיהו אין זה ראיה דעל כרחך ל"ל דהא חשיב מיתה ותשלומין לאחד כיון שהן גוף אחד דאי לאו הכי למאי דבעי למימר מעיקרא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) גבי רודף דמיתה לזה ותשלומין לזה חייב היכי הוה מסני ליה לקרא ועוד הביא ראיה דתנן במכילתין (דף לד:) דהוא שהדליק הגדים לו שהבל בחבירו בשבת פטור דקס ליה בדרבה מיניה אע"ג דהוי מיתה לשמים ותשלומין לחבירו ואין זה דיוקא דזה חשיב מיתה ותשלומין לאחד וקלא קשה לר"י מה חידוש יש בגדי דאחד ועבדא דאחד טפי ממה שהיה של אחד הלא אין מתחייב מיתה לפי שהפסיד לו עבדו דאפילו הרג עבד של עלמו חייב ולריך לדחוק דמ"מ כ"ל חידוש יותר*:

חציו דחרש הן. תימה לר"י אי חשיב מסירה לחרש כרוח מצויה לר' יוחנן נמי מחייב ואי לא חשיב כרוח מצויה א"כ מה קשה לר"ל הא לא דמי למסר שורו דהא חייבין כלל על האש אלא ביכולה להזיק ברוח מצויה ואומר ר"י דלמ"ד אשו משום חצי הוא לא מחייב אלא באש שיכול להזיק ברוח מצויה הרבה וקרוב לודאי הזיק כעין חצי והכא אין במעשה השולח קרוב לודאי הזיק הלכך לא דמי לחצי דאחרש הן אבל למ"ד משום ממונו אע"ג דלא מזומן כולי האי מחייב מידי דהוי למסר שורו כלאוי לחרש דחייב דדרכו(ה) לנטולי ע"י עסקיו של חרש אע"ג דלא הוי קרוב לודאי כעין חצי והא דפוטר ר' יוחנן אפילו בנמסר לו שלהבת שלהבת לא בדי הזיקא כמו שור כדאמרינן בפרק קמא (דף מ:): ממון

רבינו חננאל

שעמדה להטיל מים *) ולא סכסכה רישא בעל גמל חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטעינה דליעול בגו חנותא למיחך בדליקתא ודמי כמאן דאפיק תורא דמינטר ואזיק דחייב מן דאפקיה. סיפא חנוני חייב דלא איבעי ליה לאנוחי נרו מאבראי וכיון דאנחיה הוא ברא הזיקה. ת"ש המדליק את הגדיש כו' היה עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור. בשלמא לר' יוחנן פטור משום דקס ליה בדרבה מיניה שחייב על העבד דין מיתה אלא לריש לקיש הלא השור כשינה עבד משלם בעל השור יאע"פ שהשור חייב מיתה. ופריק ריש לקיש כגון שהצית המדליק אש בידיו בגופו של עבד והרגו ומסמנה יצאה האש והדליק הגדיש דהא ודאי חייב על העבד דיקומיתה וקסליה בדרבה מיניה וקיימ' לן אין מת ומשלם. ואקשי' זה לא היה צריך לתנא לשנותו ופריק אפי' גדיש דחד **) ונברא דחד סד"א הני מילי אין מת ומשלם כגון דמיתה ותשלומין לחד אבל מיתה לחד ותשלומין לחד לא קמ"ל ת"ש השולח את הבערה ביד חרש שוטה וקטן פטור בשלמא לר' יוחנן חיצי חרש הן ולפיכך פטור אלא לריש לקיש אילו מסר שור נגח לחרש והזיק השור הכי נמי דבעל השור פטור ופרקי' לריש לקיש לא שנו שפטור השולח את הבעירה אלא בזמן שמסר לו נחלת וליבה החרש שהרי קנאה החרש בשנוי מעש' דאי הליבו אבל אם מסר לו שלהבת ועבדא דחד וסתמא העבד לבעל הגדים שאדם מניח עבדו לשמור גדישו ולפירושו ל"ל הא דפריך מאי למימרא הוא מלי למימר ולטעמיך תיקשה לר' יוחנן אמאי נקט גדי: **קטל** תוריה עבדא ה"נ דלא מיחייב. פ"ה הא כתיב כסף שלשים שקלים יתן לאדוניו וקשה דאם רצה לומר דה"ה לגבי אשו דמשלם שלשים של עבד הא אי אפשר לומר כן דבפ"ק (דף מ:) אמרינן דהשור משלם שלשים של עבד ואם ר"ל דכי היכי דהתם משלם קנס ה"נ משלם דמי הגדי הא לא גמרינן ממון מקנס וגר' לר"י דהכי פריך ה"נ דלא מחייב בממון שהזיק עם הריגת העבד והא בדבר שממונו עושה לא שייך קס ליה בדרבה מיניה: **בגדי** דחד ועבדא דחד. וכן נמי אמר רבא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) רודף שהיה רודף אחר חבירו להורגו ושיבר הכלים בין של גרדף בין של כל אדם פטור וקשה דבפ"ק דסנהדרין (דף י. ושם) אמר ממון לזה חייב ותירץ הר"ר יצחק בר מרדכי דכל רודף אחר חבירו חשיב מיתה ותשלומין לאחד משום דמחייב מיתה לכל אדם דהכל חייבין להורגו להליל הגרדף ור"ת מפרש דבכל מקום מיתה לזה ותשלומין לזה פטור לבד מעדים זוממין דבעינן שיתקיים כאחד זמם בכל אחד ואע"ג דבעדים זוממין נמי כשהוא מיתה ותשלומין לאחד פטור התם משום דבהוא גברא מתקיים כאחד זמם והביא ראיה דגמרינן (כתובות דף לה:) שאין מיתה ותשלומין מצא יהיה אסון עכשו יעכשו הא אם יהיה אסון לא יעכשו והתם מיתה לאשה ותשלומין לבעל ומיהו אין זה ראיה דעל כרחך ל"ל דהא חשיב מיתה ותשלומין לאחד כיון שהן גוף אחד דאי לאו הכי למאי דבעי למימר מעיקרא בפ' בן סורר ומורה (סנהדרין דף עד.) גבי רודף דמיתה לזה ותשלומין לזה חייב היכי הוה מסני ליה לקרא ועוד הביא ראיה דתנן במכילתין (דף לד:) דהוא שהדליק הגדים לו שהבל בחבירו בשבת פטור דקס ליה בדרבה מיניה אע"ג דהוי מיתה לשמים ותשלומין לחבירו ואין זה דיוקא דזה חשיב מיתה ותשלומין לאחד וקלא קשה לר"י מה חידוש יש בגדי דאחד ועבדא דאחד טפי ממה שהיה של אחד הלא אין מתחייב מיתה לפי שהפסיד לו עבדו דאפילו הרג עבד של עלמו חייב ולריך לדחוק דמ"מ כ"ל חידוש יותר*:

*) לכאורה נראה דל"ל וסכסכה וכן פרש"י.

**) נראה דל"ל גדים ובגדי דחד ועבד דחד ועי' פרש"י ד"ה עבד כפות.

רישא בעל גמל חייב דלא איבעי ליה לאפושי בטעינה סיפא חנוני חייב דלא איבעי ליה לאנוחי נרו מאבראי הא שמע *והמדליק את הגדיש והיה גדי כפות לו ועבד סמוך לו ונשרף עמו חייב, עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרף עמו פטור בשלמא למ"ד אשו משום חציו משום הכי פטור אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אמאי פטור אילו קטל תוריה עבדא הכי נמי דלא מיחייב? אמר לך רבי שמעון בן לקיש הכא במאי עסקינן כשהצית בגופו של עבד דקס ליה בדרבה מיניה, אי הכי מאי למימרא? לא צריכא בגדי דחד ועבד דחד ת"ש *השולח את הבעירה ביד חרש שוטה וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים בשלמא למ"ד אשו משום חציו דחרש הוא אלא למאן דאמר אשו משום ממונו אילו מסר שורו לחרש שוטה וקטן הכי נמי דלא מיחייב? הא אתמר עלה *אמר ריש לקיש משמיה דחזקיה לא שנו אלא כשמסר לו נחלת וליבה אבל מסר לו שלהבת חייב, מאי טעמא? בדי היזיקא, ורבי יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור קסבר *צבתא דחרש קא גרים, לא מיחייב עד דמסר ליה גווזא סילתא ושרגא, אמר רבא קרא ומתניתא מסייע ליה לרבי יוחנן קרא דכתיב °כי תצא אש־תצא מעצמה "ישלם המבעיר את הבערה" ש"מ אשו משום חציו מתניא *דתניא פתח הכתוב בנזקי

לאפוקי. גמליה בטעינה עד שתכנס לתוך החנות: **והיה גדי כפות לו.** לגדים: **ועבד סמוך לו.** לגדים: **ונשרף עמו חייב.** לגדי ולגדים לפי שאין לו דין מיתה בשביל העבד שהיה לו לברוח: **עבד כפות לו וגדי סמוך לו ונשרפו עמו פטור.** לגדי ולגדים דקס ליה בדרבה מיניה שהורג העבד נהרג דכתיב נקב ינקב (שמות כא) והאי דנקט גדי משום דמוקמינן לקמן בגדי דחד ועבד דחד דבגדים ועבד ליכא לאוקמי הכי דאורחא דמלתא לשדורי חיים עבדיה לשמור גדישו, ואיידי דנקט גבי עבד "כפות וסמוך" נקט גבי גדי "כפות וסמוך" ואע"ג דבגדי אין לומר היה לו לברוח שהרי אין בו דעת ואם אינו כפות וסמוך נמי חייב כדאמרינן בשילהי פרקין (דף כז.) שורו כממונו: **אם קטל תוריה עבדא ה"נ דלא מיחייב.** ממון הא כתיב כסף שלשים שקלים יתן לאדוניו" (שם): **שפיכת כגופו של עבד.** דהא ודאי ממש הרגו: **בגדי דחד ועבדא דחד.** ואילטריך לאשמועינן דאע"ג דאין חייב מיתה בשביל הגדי מפסיד בעל הגדי: **אילו מסר שורו לחרש ה"נ דלא מיחייב.** הא אמרינן בפ"ק (ד' י.) חומר בשור מבאדם שאם מסרו לחרש חייב: **נחלת וליבה.** החרש דלא דמי לשור, דשור מזומן להזיק אבל הא דנחלת חרש עביד ליה להזיק: **בדי היזיקא.** והוי כשורו: **ר' יוחנן אמר אפילו שלהבת פטור.** ור' יוחנן לטעמיה דאמר אשו משום חציו והכא חציו דחרש הן: **גווזא.** עצים יבשים: **וסילתא.** עצים קטנים דקים דהאי ודאי פושע הוא: **קנאה מעצמה.** משמע וליכא לאוקמי קרא כשהדליק הוא עצמו גדישו של חבירו אלא באופן שלו הדליק והאש הלכה מעצמה ואפילו הכי קרי מבעיר את הבערה כאילו הדליקו בעצמו אלמא אשו משום חציו: בנזקי

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה הגיו כו' דדרכו לנטוקי על ידי עסקיו:

[עי' תוס' כתובות לג: ד"ה רב אמר]

מתנה

הגיות טאות

מתנה

קרא ומתניתא (מאמר"ם ר' יוחנן דאשו משום חציו)

לקמן מג: פלי

לקמן מו. נסי: קדושין מב:

נעיל מ: כנ: [ע"ש]

* רש"י ד"ה ל: פרש בצבתא: אחיצתו

ישמות כבה: ב כי תצא אש ואכלה קוצים וגפן אם יקחה אש לבשל יבשל בארבעה אבנים

לקמן ס: